

РОБЕРТ

ВАЛЗЕР

РАЗХОДКАТА

ДЖОРДЖО
АГАМБЕН

ЗАЩО РОБЕРТ ВАЛЗЕР БЕШЕ И
ПРОДЪЛЖАВА ДА БЪДЕ ТОЛКОВА ВАЖЕН?

превод от немски: Мария Добревска

Трябва да споделя, че един предобед, не помня точно в колко часа, тъй много ми се доиска да изляза на разходка, че нахлуних шапка, напуснах стаята си за писане и всички, обладали ме там духове и хукнах по стълбите наголу към улицата. Ще спомена, че на стълбището се разминах с една жена, която ми заприлича на испанка, перуанка или креолка. Излъчваше подобна бледа, величествена красота. Най-строго си забранявам обаче да остана дори две секунди при тази бразилка или каквато ще да е тя; защото не бива да губя напразно както време,

така и място. Доколкото си спомням, пишейки днес това, когато пристъпих на откритата, светла улица, бях настроен романтично и готов за приключения, което ме правеше щастлив. Утринта, разгърнала се пред погледа ми, изглеждаше тъй красива, като че я виждах за пръв път. Всичко, което погледнех, създаваше в мен приятното усещане за радост, доброта и младост. Забравих бързо, че само допреди малко стоях горе в стаята си и се измъчвах над празния бял лист. Изчезнали бяха тъгата, болката и всякакви тежки мисли, макар че пред себе си, както и зад себе си, все още ясно долавях тона на някаква сериозност. Изпитвах радостно любопитство към всичко, което щях да срещна или да ми се случи. Стъпките ми бяха отмерени и спокойни, и както си вървях по пътя, представлявах, струва ми се, доста достойна за погледа гледка. Впрочем обичам да крия впечатленията си от хората, без да полагам страхливо усилие за това, като дори считам подобно усилие за голяма грешка или направо глупост. Още ненаправил и двайсет крачки по широкия и оживен площад, ето че настреща

ми се загаде професор Майли, капацитет от първа величина в своята област. Както се полага за такъв безспорен авторитет, походката на господин Майли беше сериозна, тържествена и величествена; в ръката си държеше също толкова достоен и учен бастун, който ми внушаваше ужас, страхопочитание и респект. Носът на Майли беше строг, властен, остър нос като на ястреб или орел, а устните му – свити и стиснати като на магистрат. Походката на прочутия учен приличаше на челичен закон; от строгите очи на професор Майли, скрити под рунтави вежди, проблясваше световната история и прелитаха искрите на отгавна отминали героични дела. Шапката му стоеше на главата с величието на владетелска корона. Но като цяло професор Майли се държеше съвсем вежливо, сякаш в никакъв случай не смяташе за нужно някой да забележи каква огромна власт и тежест персонифицира, и въпреки цялата си неумолимост и твърдост той ми се стори симпатичен, понеже наум си казах, че който не се усмихва със захаросана усмивка, е все пак честен и почтен човек. Защото всеизвестно е, че

има мошеници, които се правят на любезни и добри и притежават, за беда, таланта да скриват злодеянията си зад подкупваща, любезна усмивка.

Предусещам, че скоро ще Ви занимае с една книжарница и книжаря в нея; също така, както предполагам и забелязвам, ще бъде спомената и представена на вниманието Ви една пекарна с табела, изписана със златни букви. Но преди това трябваше да спомена един свещеник или пастор. Съвсем близо край разхождащия се, тоест край мен, прехвърква с любезна и важна физиономия, усърдно въртейки педалите на колелото, градският химик, а също един щабсфелдфебел или полкови лекар. Да не пропусна да отбележа скромния минавач; помолу учтиво да бъде споменат. А именно – един наскоро забогатял вехтошар или антиквар. Как волно и необузвано тичат в слънчевата светлина момчета и момичета! „Нека са необузгани сега – помислих си. – Животът ще ги обуздае и усмири. И то твърде скоро, за жалост!“ Край фонтана едно куче се освежава. В синия въздух чуруликат, струва ми се, лястовички. Една-две дами с

изумително къси поли и изненадващо фини, високи, цветни ботушки се набиват на очи, предполагам, повече от всичко останало. Забелязвам две летни сламени шапки. Историята с мъжките сламени шапки е следната: съвсем неочаквано в светлия, лазурен въздух виждам две шапки, а под шапките – двама госта състоятелни господа, които с красиво, любезно повдигане и размахване на шапките изглежда, че искат да си пожелаят „Добро утро!“. В това представление ролята на шапките явно е по-важна от тази на носителите и притежателите им. Впрочем най-смирено умоляваме автора да се въздържа от подобни напълно излишни задевки и подигравки. Приканваме го да остане сериозен и се надяваме, че веднъж завинаги ще запомни това.

Тъй като една изключително внушителна, богата книжарница ми направи благоприятно впечатление и усетих подтик и желание да се отбия за малко в нея, никак не се поколебах да вляза вътре, при това с най-изискан маниер, като, разбира се, си позволих да предположа, че ще бъда взет по-скоро за инспектор или строг

книжен ревизор, събиращ подробна информация колекционер и префинен познавач, отколкото за радушно приеман, обичан и богат купувач или добър клиент. С вежлив, изключително внимателен глас и чрез най-подбрани изрази аз се осведомих за най-новото и най-доброто в областта на художествената литература. „Бих ли могъл – плахо попитах – да се запозная със, и по този начин веднага да оценя, най-солидните, най-сериозните, но, естествено, и най-четени, най-бързо постигналите признание и най-купувани в момента заглавия? Ще Ви бъда безкрайно благодарен и изключително задължен, ако бъдете така любезен да споделите с мен, защото със сигурност никой не би могъл да знае по-добре от Вас коя е книгата, която е спечелила и продължава смело да печели благоразположението на четящата публика, но също и на внушаващите страх и поради това отрупвани с ласкателства критици. Не бихте могли да си представите колко съм заинтригуван да разбера коя точно от погредените на лавиците и изложени пред погледа книги или произведения на перото е въпросната книга, която, предполагам,

веднага щом разгледам, спонтанно ще ме накара да стана неин радостен, възторжен купувач. Желанието да видя пред себе си предпочитания от образования свят писател и вероятно, както казах, да купя неговия вдъхновяващ шедьовър, тъй бурно аплодиран от всички, кара цялото ми тяло да настръхва и тръпне от нетърпение. Бих ли могъл най-любезно да Ви помоля да ми покажете тази най-успешна книга, за да може обладалото цялото ми същество силно желание да бъде задоволено и да престане да ме безпокои?“ – „С удоволствие“, каза книжарят. И изчезна като стрела от полезрението, но само след миг отново се появи при горящия от нетърпение купувач и клиент, държейки в ръка най-купуваната, най-четена и истински ценна книга. Държеше в ръка ценния духовен продукт толкова внимателно и тържествено, като че пренасяше свещена реликва. Цялото му лице изразяваше екстаз и благоговение и с усмивка на устните, каквато може да се види само у вярващите и посветените, той ми погледна с най-подкупващ маниер донесената тъй бързо книга. Погледнах към книгата и попитах:

– Можете ли да се закълнете, че това е най-търсената книга на годината?

– Без съмнение.

– Можете ли да потвърдите, че това е книгата, която трябва да бъде прочетена абсолютно от всекиго?

– Безусловно.

– Добра ли е наистина книгата?

– Напълно излишен и свършено неоснователен въпрос!

– В такъв случай най-сърдечно Ви благодаря – казах аз хладнокръвно, оставих книгата, намерила най-широко разпространение, защото трябва да бъде прочетена от всички, спокойно да стои на полагашото ѝ се място, и без да добавя нищо повече, т.е. най-безшумно, си тръгнах.

– Какво невежество, каква неосведоменост! – извика след мен книжарят в оправданото си, дълбоко възмущение. Но аз го оставих да си говори и спокойно продължих по-нататък, поточно, както веднага ще обясня и най-подробно ще изложя, към близкото импозантно банково учреждение.

РОБЕРТ
ВАЛЗЕР

РАЗХОДКАТА

първо издание

превод Мария Добревска

редактор на издателството Антоанета Колева

дизайн Яна Левиева

коректор Росица Николова

издателска къща **КК** – Критика и Хуманизъм

ISBN 978 954 587 179 5

2014 г.

ДЖОРДЖО
АГАМБЕН

ЗАЩО РОБЕРТ ВАЛЗЕР БЕШЕ

И ПРОДЪЛЖАВА ДА БЪДЕ ТОЛКОВА ВАЖЕН?